بۆ دەبێت یادی گازبارانی هەڵەبجە بکەینەوە ئامانج لەیادەوەری چیەو دەستکەوتەکانی چین ؟

عومەر محەمەد- سلێمانی
١٦/٣/٢٠١٨

ئەرکی ئێمەیە یادەوەرییەکانی جینۆسایدی هەرلە فەیلییەکانەوە، هەتا بارزانییەکان و هەڵەبجەو ئەنفال وشەنگال، بەگرنگییەوە تەماشایان بکەین و بەگرنگییەوە بەرەو پیریان بچین و یادیان بکەینەوە، بەڵام لەوەگرنگتر ئامانجی یادەوەرییەکانە، چۆنێتی ئاراستەکردن و پەیامی یادەوەرییەکانە، پەیام بەناوخۆی خۆمان و بۆ دەرەوەی خۆمان، ئایا بەراست ئێمە هەتا چەند ساڵی تر دەبێت بگرین ؟ گریان جێمان پێدەبەخشێ ؟ ئەی پەیام چیمان پیدەبەخشێ هونەری یادکردنەوە چیە، بەچی باشە ؟ ئەم کەستانە لەیاد بکەین باشترە یان بەزیندویی بیانهێڵینەوە ئەگەروامان کرد چ بەرهەمێکیان دەبێ ؟ ئەم پرسیارانە هەموویان گرنگ وجەوهەرین، ئەمانە تەنها پابەندنین بەهەستی ساتەوەختی یادەکانەوە، وەک چاولێکەریی، بەڵکو پابەندن بەئایندەمانەوە، هەلبەت بەئاوردانەوەیەکی ڕەخنەگرانەی ئازایانەی رابوردومان .

ئەمساڵ ١٦ی ئازاری ٢٠١٨ یادی سیهەمین ساڵەی یادەوەری گازبارانی هەڵەبجەو ئەنفالە واتا ٢٦ ساڵی ڕەبەقە خۆمان بەبێ سانسەری بەغدا یادی هەڵەبجە دەکەینەوە، بەڵام دەبێت ئازایەتی ئەوەمان تێدا بێت بپرسین هەتا ئێستا چۆن یادمان کردووەتەوە ؟ چیمان بەدەست هێناوەو چیمان لەدەستداوە؟ ئەگەر بە ئازایانە وەڵاممان وەرگرتەوە، ئینجا دەبێت هەلوەستەیەکی ئازایانەش بکەین و لەخۆمان بپرسین ئەی لەمەودوا چۆن یادەکان بکەینەوە؟ چۆن قەرەبووی کاتی لەدەستچومان بکەینەوە، ئایا ئێمە بوێری ئەوەمان هەیە دەستکاری ماڵی خۆمان بکەین ؟ لەبنەڕەتەوە بوێری ئەو پرسیارانەمان هەیە لەخۆمانی بکەین ؟ یان لێیهەڵدێین و وەک رابوردو یادێکی پڕخەرجی بێبەرهەم

دەکەینەوە !؟ ئاخر یادەوەری بەهای ئەخلاقی و سیاسی و یاسایی هەیە، ئەگەر یادەوەریمان بوێت دەبێت ئەم بەهایانەمان بەگرنگ بێت، دەنا کەس بروا بە خۆنمایشکردن و خۆنواندن و فرمێسک و وتاری بێکردارمان ناکات .!

ئەی کەوایە گرنگی یادەوەری چییە؟

یەکەم : با باسەکەمان لە فەلسەفەوە نەئاڵێنین و زۆر بەسادەیی بدوێین، گرنگی یادەوەری لە بنەڕەتەوە پابەندە بەمافی مرۆڤەکانەوە، چ ئەوانەی بوون بەقوربانی تاوانەکەو چ ئەوانەی لەژیاندا ماون و چ ئەوانەی زەرەرمەند بوون، تەنانەت ئەوانەشی زەرەرمەندی راستەوخۆنەبوون و تارادەیەک سەلامەتن، بەڵام ئایا ئەمانە بەبێ دادپەروەری و سەروەری یاسا بەدی دێن ؟ کەواتە مەرجی یەکەمی یادەوەری دادپەروەریی و گەڕانەوەی شکۆیە بە ئینسانەکان و ژیانێکی سەلامەت و شکۆدار بەهەمووان.

خۆ ڕەنگە بەدەستهێنانی هوشیاریش لەم بارەیەوە هەروا ئاسان نەبێت، بەلای کەمەوە پێویستی بە قۆناغی دادوەری راگوزەری (عدالة الانتقالية) وە هەیە. بەڵام دۆخی ئێمە وەک هی کەس نییە، نەوەک هی ئەرمەنەو نەوەک هی جووەکان، بەلای کەمەوە ئەوان دەوڵەتیان هەیە، بەڵام ئێمەی کورد وەک دەوڵەتمان نییە، دەسەڵاتی خۆجێیەتیش هێشتا خاوەنی تەورێک نییە بە سیاسەت و دەوڵەتی میراتگریش هەندە سەرۆکاری لەگەڵ دیموکراسیەت و بنەماکانی مافی مرۆڤ نییە، کەواتە هەر دەبێت خۆمان قۆڵی لێهەڵماڵین و چاوەڕوانی دەوڵەت و دەسەڵاتداران نەبین. ئەی کەواتە خۆمان کێین ؟ لە پێشەوە هەموو ئەوانەی هەست بەگرنگی یادەوەری و دروستکردنی مێژوو و داهێنانی کەلتورێکی باڵا دەکەن. ئەرکی ئەوانەیە یەکەم هەنگاوهەڵگرن.

دووهەم : دۆکۆومێنتکردن و لێکۆلینەوە لە تاوانەکە و ناسینی مەرجعی فیکری ئەنجامدەری تاوانەکەو خۆ دورخستنەوەو خۆداماڵین لە رەفتاری جەلاد – بە بریاردەرو ئەنجامدەرەوە، ئاخر ناکرێت جەلادو قوربانی هەردوکیان هەڵگری یەک فکرو یەک رەفتاربن ! کەواتە ئەرکێکی گرنگ و هەنووکەیی لەمەوداوامان لە یادەوەریدا بەعس ناسییە! ئینجا ریشەکیشکردنی بەعسیزم و رەفتارەکانی نەک هەر لەو شوێنانەی تاوانەکەی لێ ئەنجامدراوە، بەڵکو لە تەواوی هەریمی کوردستاندا، لەناوخانەوادەو فەرمانگەو دەزگاکانی خۆبەرێوەبەرێتیدا دەبێت بەعسیزم ببێتە شەرمێکی گەورە، دەبێت ببێتە شەرمێکی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی .

سێهەم : بەو پێیەی لەماوەی ٢٦ ساڵەی دەسەڵاتدارێتی خۆماڵیدا، لەیادەکاندا زۆرترین بەڵێندراوەو کەمترینیان جێبەجێکراون، زۆرترین درۆکراوەو کەمترین کارکراوە، دەشێت یادەوەری داهاتوو ئەم نەنگیەشمان چارەسەر بکات و بەپێچەوانەی رابوردووەوە، راستگۆیی و پابەندی ئەخلاقی بەرهەم بهێنێت، ئەمە ئەگەر بە هەر شەهیدێک بە هەر ئەنفال کراوێک تەنها یەک درۆ لەخۆمان یاساغ بکەین، ئەوا ئەوەندەمان شەهیدو ئەنفال هەیە ڕاستگۆترین میللەتی سەر روی زەمین دەردەچین خاوەنی ٢٦ ساڵە بەڵێنە جێبەجێنەکراونین ؟ کەواتە با دەست پێبکەین و رابووردو لەبیر بکەین .

چوارەم : یادەوەری دەبێت لێبوردەیی بەرهەم بهێنێت ئاشتبوونەوەی گشتی بەدوای خۆیدا بهێنێ و ببێتە چەک وئامرازێکی باش وکاریگەری دژایەتی گەندەڵی وچاوچنۆکی، لەپێشەوە داب ونەریتێک دابهێنێ کەوا هەموو قوربانیەکان تیدا هەست بەشکۆمەندی بکەن، بۆنمونە لە رۆژی ١٦/٣دا خەڵکی شار بەتایبەتی خەڵکی شار وەک رۆژانی جەژن بەماڵانەوە بگەڕین وگەردن ئازایی لەیەکتری بکەن، ئەوانەی بەهەر هۆیەکەوە دەیان لەیەک رەنجاوە ئاشت ببنەوەو دڵی منداڵەکانیان خۆش بکەن و رۆحی گیان بەخت کردووەکان و شەهیدەکان ئاسودە بکەن و بریندارانی چەکی کیمیایی دڵخۆش بکەن و سەروەری و ئاسودەییەک بهێننە کایەوە کە نەوەکانی ئایندە لەسەری بڕۆن .

ئەمانەو بەگشتی پێویستە شارێکی وەک هەڵەبجە بکرێتە شارێکی مێژوویی نەک بە تابلۆیەک بکرێتە پارێزگاو لەناوەرۆکیشدا هەر قەزاکۆنەکەی جاران بێت، ئەمەش هەربۆ تەنها بەهۆی گازباران و ئەو تاوانەوە نا کە دەرهەقی کراوە بەڵکو هۆکاری مێژوییشی بۆ تەنیشت ناوە مەعنەوییەکەی هەڵەبجەوە هەیە، کە لە سەنگەی پرسەی جینەسایدوئەوتاوانە گەورەیەی دەرهەقی کراوەو هەڵەبجەی بەدنیادا ناساندوە.
ئەوەی دەبێت لە بەرچاوبگیرێت لەپێش هەموو هۆکارەکانی ترەوە هەڵەبجە بەرلە تاوانەکەش شاری شاعیران بووە، نابێت ئەم سامانە مەعنەوییەی لێ دابماڵدرێت ئینجا تاوانی گەورەی دەوڵەتی عێراقو ناوە مەعنەویەکەی ئێستاشی بخرێتە سەر، کە دەبوو زۆر زووتر وەکو هەنگاوی یەکەم بە خۆ بنیاتنانەوەو گیانی بەرەنگاری بکرایەتە شارێکی مێژویی وەک قودسی فەلەستینیەکانو نەجەفی شیعەکانو هیرۆشیمای ژاپۆنیەکان، بە ئەوەی بەهۆی دکتاتۆرییەتی بەعسو شۆڤێنیەتی عەرەبیو بەدەنگی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیدا بخرایەتە سەرپێ .

هەرکەس بڵێت پێشتر وەها پرۆژەیەك لە توانادا نەبووە راست ناکات، چونکە دەیان بەڵگەی حاشا هەڵنەگر بەردەست وئامادەن، کە پێچەوانەکەی بسەلمێنن، دەبوو ئەوسا یەکێتی و پارتی کە خۆیان بەنوێنەری خەڵکی کوردستان دەزانی، لەبری خۆسەپاندن نەك لە بودجەی حزبەکانیان تەنانەت لە قورگی ئەندامو کادرەکانیشیان بگرتایەتەوە بە وەها تەحەدایەك و بنیاتنانی پرۆژەیەکی (سومبل)ی نەتەوەیی، بەلای کەمەوە، ئەگەر بەڵێن ئەوەمان پێنەدەکرا خۆ دەیانتوانی شەڕی ناوخۆ نەکەنو ئەگەرکردیشیان دەیانتوانی هەڵەبجەو گەرمیان و ناوچە ئەنفالکراوەکان نەیکەن. بزانە ئەگەر وەها هەستێکیان هەبوایە سنوری شەڕیشیان بەرتەسک نەدەبووە ؟ ئایا مەیدانێکیان دەما بۆ سەنگەر لەیەکگرتن ؟ بەڵام بەداخەوە ئەو سەروەختە ئاستی تێگەیشتن نەك لە مافی مرۆق و تاوانی جینۆساید بەڵکو لەوەها پرۆژەیەکیش لەخاڵی سفردا بوو. ئەو داهاتو هاوکاریانەش کە بەناوی هەڵەبجەوە کۆیان دەکردەوە نەیانخستە خزمەتی ئەو شارەو خەڵکەکەیەوە. دەنا هەرگیز رۆژمان بۆ ئێستا نەدەگەیشت.

بەهەرحاڵ هەنگاوەکان هەرچۆنێك بن گرنگ ئەوەیە بۆ لەمەولا کۆسپی بەردەم بەمێژوویی کردنی شاری هەڵەبجە نەبن .
ئیدی ئەوڕۆژە بەسەرچوو بە دنیا بڵێین ئێمە بەوئەندازەیە ستەمکاریمان دەرهەقکراوە، چونکە ئێستا هەم هەلومەرج جۆرێکی ترەو هەم کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیش باشتر دەناسین بەڵکو لەو تێگەیشتنەوە بە ، کە کورد خۆی لەسەربنیاتبنێتەوەو هەرجۆرە توندڕەویو دەرەقیو بەدکارییەك بەسوکایەتی بەسەر زیندووەکانی و یادەوەری و قوربانیەکانی ببینە وئاگاداری بەهای مرۆق بێت و لەهەر هەنگاوێکیدا بەرپێی خۆی ببینێەو جیهانبینی بنیاتنەرانە بێت، بۆیە پێویستە لەو دیدگایەوە تەماشای هەڵەبجە وەك شوێنێك بەیادەوەری بکەین نەك هەموو بەهای ناوە مەعنەویەکەی هەڵەبجەو دەسە گرنگەکەی لە ئیمتیازی بە پارێزگابونیدا کورتبکرێتەوەو لە هەموو کاتێکدا بەچاویاندا بدرێتەوەو بڵێین لەوە زیاتر چیترتان دەوێ ؟ ئەوەنیە کردوومانە بەپارێزگا. ئەگەر وایان گووت ئیدی ناوچەکانی تریش مافی خۆیانە بڵێن ئەی ئێمە ؟

ئێستا هەموو لەوە تێدەگەین کە هەڵەبجە تەنها ناوی شارێك نیە، بەڵکو ڕەمزێکی گەورەی یادەوەری جینۆسایدی ئێمەیەو ناوێکی مەعنەوی کوردە، ئەوەش فاکتەرێکی گرنگە کە بکرێتە شارێکی مێژویی ، راستە یەکەم هەنگاو بەپارێزگابوونەتی، هەرچەندە من زۆر ترسم لەو هەنگاوەش هەیەوهەر زوو ئەم ترسەم بەبۆنەی بەپاریزگابوونیەوە

نوسی، (ئەم ئیمتیازە لەبری ئەوەی خەونەکانی بەرەو سەرەوە بەرن بیکوژن لەبری ئەوەی گەورەی بکەن تەواو بچوکی بکەنەوە، ترسم لە پێنەگەیشتنی ڕەگەزەکانی هەیە).

ئیدی بەیادەوەرییەکانی ساڵانی داهاتوو دەبێت ئەم شارە ڕێگاوبانی باشی هەبێت، هۆتێلی شایستەو چێشتخانەی باشی هەبێت کە توانای قەرەباڵغی هەبێ. هۆڵی شایستەی بۆ کۆبونەوە وسمیناری تێدابێت. بۆ هیوام دوای یادی سی ساڵە نەك هەر بەرپرسانی هەرێمی کوردستان بەڵکو هەموو ئەو کەسایەتی و ڕێکخراوانەی کەمتەرخەمو بەرژەوەندی خوازبوون، شەرم لە کردەوەکانی رابوردویان بکەن ئیدی یادەوەرییەکان لەبری ئەوەی تەوی ئومێدی بچێنن ئومێدومتمانە ببەخشنەوە، ئەمەش هیچ خۆشخەیاڵی نیە بەڵکو ئومێدو ئیرادەیەو ئەمەش هیچمان لە نەتەوەکانی تر کەمترنیە دەسەڵاتێکی دادپەروەرنە بێت .

ئەگەربخوازن دەتوانن لە ئێستا بەدواوە کات بەفیڕۆ نەدەن. چیدی بەیان نالوێت و ناکرێت تەنها بە تابلۆیەكو دانانی پارێزگارێكو بەڕێوەبەرە گشتیەکان کە هەموویان پیکەوە کاندیدی حزب بن ئارایشتی قەزایەك بکەنو ناوی پارێزگای لێبنرێت، بەڵکو دەبێ پارێزگای هەڵەبجە لە ناوەرۆکدا لە هەموو پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان جیاواز بێت، پارێزگایەك خاڵی بێت لە بارەگای حزبوهێزی چەکدار بەو واتایەی بکرێتە شارێکی سیمبولیو مێژوییو لە خزمەتی دۆزی سیاسی کوردستانیشدا بێت. وەک بە پارێزگاکردنی هەڵەبجە نەبووە دەستپێکی بەخۆداچوونەوە بایادەوەری سی ویەک هەمین ساڵە، چ لەروی روخسارەوە چ لە ناوەرۆکدا شارێك بێت جیاواز لەوانی دی. ئەرکی هەڵەبجەییەکانیشە بە گوێدانە جیاوازی حزبەکان تەنانەت بە گوێدانە جیاوازی ئاین و ئایدۆلۆژیا هەنگاوی بەهەڵهێنن بەتایبەتی ئەمە بۆهەڵەبجە زۆر پیویستە چونکە لەوە جگەلە ئیسلام کاکەیی زۆرهەن وجگەلەیەکێتی وپارتی حزبی تریش زۆرن .

پارێزگایەکی نوێ داماڵراو لە چەك

ئەگەر هەتا ئێستا لەباری مەعنەوییەوە هەڵەبجە نەبووەتە سەنتەری پاراستنی مافەکانی مرۆق، دەبێ لەمەولا وای لێبکرێت تەنانەت لەوە زیاتر بەواتوببێتە دەروازەی ئاشتبوونەوەی گشتی بەهەموو هێزە ناکۆکەکانو عەقڵییەتی خوێنرێژی بگۆڕێتە سەرکێبەرکێی مەدەنیو خزمەتگوزاری، چەندە کارێکی جوان دەبێت ئەگەر هەڵەبجە ببێتە پارێزگایەکی لەچەکدا ماڵراو، هەرهیچ نەبێت بۆ ڕێزگرتن

لەومرۆڤانەی بەگازی کیمیایی کوژران وبریندار بوون، پاراستنی مافی مرۆڤ لە ناوخانەوادەو خیابانو فەرمانگەکانیدا لە لوتکەی واتاکانی خۆیدابێ. لە سەر ئاستی دەرەوە تەحەدایەکی گەورەی بیری شۆڤێنی و دەمارگیری بێت، لە ناوخۆش ببێتە بنیاتنەرەوەی تاکی کوردو دوربێت لە هەموو پێشێلکاریو توندوتیژییەك.

کۆبونەوەو کۆنگرە گرنگو چارەنوسسازەکان لە هەڵەبجە ئەنجامبدرێن بەو واتایەی پابەندی ئەخلاقیان بەراسپاردەو ئەنجامەکانیەوە هەبێ ەو هەڵۆێکی سوربێت بە هەرجەرە نیازخراپیەکو لە بەرامبەریشدا پێگەیەکی شایستەی هەر نیازپاکیەك بێت. وەك شەرەفێك وەزارەتی کاروباری شەهیدانو ئەنفالکراوان ببرێتە ئەو شارەو تیایدا وەزیر بەجۆرێك بجوڵێتەوە لەبری بەباکی ئەژنەی بلەرزێ لە هەنگاوو بریارەکانیدا، هەڵی ستانداردی بۆ باشترینو پێشکەوتوترین ئاست لە دروستبکرێتو کۆنگرەو کۆنفرانسە نێودەوڵەتیەکانی جینۆسایدی لی ببەسترێ. هەڵبەت نابێت ئەم گرنگی پێدانە بە تەنها لە هەڵەبجەدا کورتبکرێتەوەو نابێت ئەم ئیتیازانەش بەجۆرێک مامەڵەیان لەگەڵدا بێت لەبری رێزوشکۆ سوکایەتی بەشوێنانی تر لێبکەوێتەوە.

زۆرگرنگتر دەبوو وەک بایەخی یادەوەری هەڵەبجە لە بری پارێزگا بکرایە بەشارێکی مێژوویی هەتا لە باری سمبولییەوە لە پارێزگا هەڵکشاوترولە باری مەعنەویشەوە لە ئاستی پایتەختی هەرێمی کوردستاندا بێت و فرۆکەخانەو یاریگای نێودەوڵەتیو رێستۆرانتو هۆتیل وکافتریای باشی تێدابێت، تەنانەت بکرێتە شوێنی بریاردانی سیاسی و پەیمانی ئاشتی نێوان حزبەکانی کوردستانو لەوانەش گرنگتر داوا لە بەغدا بکرێت بەشێکی دادگای تایبەت بەتاوانە گەورەکانی لە دابمەزرێ .

ئەگەر دەسەلاتدارانی کورد بیانەوێ دەتوانن هەڵەبجە و شوێنەکانی تریش وەك کارتێك لە بەرامبەر دەوڵەتی عێراقدا بەکاربهێنن و بیکەنە شاری مێژوییوسمبولی ئەوکاتە، بە سروشتی خۆی وەك قەرەبووکردنەوەیەکیش دەبووە دەستکەوتێکی سیاسی، بەڵام ئەگەر بە بە ناسنامەی جینۆساید بکرێتە پارێزگا ئەوسا ئەگەر دەستکەوتیش بێت هیچ بۆ کوردو هەڵەبجەییەکان ناگۆرێت بەڵکو تەنها دەبێتە دەستکەوتێکی ئیداری نەك سیاسیو مەعنەوی .

لەراستیدا هەق نییە رۆشنبیرانی کورد بەگشتیو هەڵەبجەییەکان بەتایبەتی بەوە قایل بن شارەکەیان کە گەورەترین تاوانی سەدەی بیستەمی دەرهەقکراوە بکرێتە پارێزگایەکو بەس، چونکە ئەو

دەستکەوتە نە هێندە گەورەیە هەتا لەئاستی ئەوتاوانەدا بێ کەدەرهەقی کراوە نە هەڵەبجەیەکانیش لەمەینەتی ڕزگار دەکات، بەداخەوە ڕۆشنبیران و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنیش لەو ئاستەدابوون کە بە پارێزگاکردنی هەڵەبجەیان بەدەستکەوتی مەزن ناوبرد. ئەمە ئاماژەبوو بەئەوەی چەندە لە جەنەسایدو قەرەبووی ئەو تاوانە تێگەیشتوون، دەنا هەڵەبجە شایانی ئەوەیە بکرێتە شارێك کە دنیا سەرسام بکات نەك بیکەنە قەزایەکی گەورەتر لە ئێستاو ناوی پارێزگای لێبنێن.

سەرباری ئەو مایەپوچییەی رابوردوشمان، هیشتا ئومێدم هەیە، ئاوڕێک لە ٢٦ ساڵی یادەوەری تاوانەکان بدەینەوەو بەبیرێکی فراوانترو نیازێکی جوانتروئامانجێکی بایەخدارەوە بەپیر یادەکانمانەوە بچین ونەک هەر دادپەروەری بەڵکو کۆمەڵێک نەریتی جوان وبەرز بهێنینە ئاراوە کە هەم خۆمان دڵخۆش بکات وهەم دنیا سەرسام بکات، کۆمەڵێک ئەرکی زۆر ئاسان بەڵام زۆر واتادار لە ئەستۆ بگرین و هەموولایەکمان لێی سودمەند بین.

بەهیوام لەیادەوەرییەکانی ساڵانی داهاتوودا هەڵەبجە بەراستی ببێتە پایتەختی ئاشتی و خەڵکەکەی قۆڵی لێهەڵبماڵن و شارەکەیان لەچەک دابماڵن و ئاشتی و میانڕەوی و ژینگە دۆستی ببێتە شوناسی شارەکە وهەموو ئەم خەسڵەتانە لەشارەکانی تریشدا ڕەنگ بدەنەوە.

بەهیوام لە یادەکانی تری تاوانی جەنەسایددا کۆمەڵگەیەکی تری پێچەوانەی ئێستابین راستگۆو ژیاندۆست و میانڕەوبین، ناتوندوتیژو ڕەفتار بەرز، لاشەڕو ژینگە دۆست بین. ڕۆژانی یادەوەری بکەینە ڕۆژانێک بۆ خوێن نەڕشتن وسەربرین ڕۆژانی یادەوەری قوربانییەکانمان نەک هەرمرۆڤەکان تەنانەت پەلەوەرو ئاژەڵەکانیش ژیانیان پارێزراوبێت، ڕۆژانێک بێت نەک قەسابخانەکان ودوکانی مریشک سەربڕەکان تەنانەت چێشتخانەو کەبابخانەکانیش خاڵی بن لەگۆشت . ڕۆژانێک پراوپربن لە ڕێزو شکۆی مرۆڤ و زیندەوەرانی دی یادەوەرییەک بەڕێوەبەرین هەموو دنیا شەرم لە بێدەنگی خۆی لەبەرانبەر تاوانەکان بکات کە دەرهەقمان کراون .